

[Transcript] DS Vandaag / Lampedusa ziet elke dag hoe Europa's migratiebeleid faalt

Het is 25 september.

Dit is vandaag de dagelijkse podcast van de standaard.

Ik ben Alexander Lippenveld.

In Lampedusa wonen amper 6000 mensen

en in het opvangcentrum is er plaats voor 400 migranten.

Maar vorige week kwamen er in één dag bijna 7000 bootvluchtlingen aan

en moest het Italiaanse eiland de noodtoestand uitroepen.

Onze reporter Inne Rooks stelde vast hoe de situatie op Lampedusa is

en waarom krijgt Europa zijn migratiebeleid maar niet op orde.

Je hoort onze collega Inne Rooks in gesprek met een man uit Guinea.

Hij en zijn vrouw hebben veel geleden, zegt hij.

Ze werden samen opgesloten.

Ze verwachtten een kindje.

Vorige week kwamen ze vanuit Tunisië met een bootje aan op Lampedusa.

Ze hebben een plan nu, werk vinden, om een beter leven op te bouwen.

Ik ben aan het schrijven van een commio.

Ik werk hiervoor om een beter leven te creëren als ik mijn vrouw is.

Hoe was het in de huis?

Het was niet mogelijk.

Ik heb mijn vrouw vergeten omdat hij klein was.

Ik heb geen school gedaan.

Ik speelde alleen de school.

Dus ik heb de Franse in de rijk gekregen.

Je spreekt heel goed.

Barda Salzen?

Nu is de rest in Italië.

Inchallah.

Inchallah, zegt de man.

Waar God het wil.

Inne Rooks, onze correspondentente in Italië.

Je bent vorige week op het eilandje Lampedusa geweest.

Was het de eerste keer dat je er was?

Ja, toch wel.

Ik ben al jaren met Italië en met migratie bezig.

Maar vooral op het grote eiland Sicilië.

Ben ik al geregeld op reportage geweest om migratie-stukken te maken.

Sicilië ligt uiteraard ten zuidoost van het Italiaanse schiereiland.

Lampedusa is een deel van de regio Sicilië.

Maar ligt nog op bijna een uur vliegen ten zuidoost van Sicilië.

Het is het verste puntje van Europa in het licht vlak voor de Afrikaanse kust.

En dat was met een zeer klein, veelkleurig deensvliegtuigje mijn eerste keer.

Het is het symbool van de migratie-crisis, Lampedusa.

Absoluut.

Ik was blij dat ik er was omdat het soms om iets visueel goed voor ogen te hebben.

[Transcript] DS Vandaag / Lampedusa ziet elke dag hoe Europa's migratiebeleid faalt

Het doet je toch wel ineens een aantal dingen begrijpen.

Die moeilijker uit te leggen zijn of te vatten zijn als je er niet bent geweest.

We kenden allemaal al al jaren die treffende beelden van zoveel boten die daar arriveren.

Maar het is ontzettend klein en deed me ook denken de voorbije dagen aan me.

Eén keer dat ik naar de oorlogsregio Darfur ben gevlogen in Sudan.

En wij vlogen naar Darfur met een vliegtuig en ik zag een stad liggen.

En toen wij landen zag ik dat dat allemaal geen huizen waren maar tenten.

En dat zien was voor mij toen Darfur veel beter begrijpen.

Dat was gewoon een vluchtelingenkamp zo groot als een zeer grote stad.

En dat zal ik nooit meer vergeten.

Net zoals ik nu nooit meer zal vergeten hoe een kade eruit ziet waar 5, 600 mensen in rij zitten te wachten

op een boot die je wegvoert van Lampedusa maar het volgende centrum.

Dat is een beeld dat ik niet meer vergeet.

Door er geweest te zijn.

Ja, inderdaad.

Je was er de dag na dat er 7000 migranten aangekomen zijn op één dag tijd.

Dat is voor een klein eiland als Lampedusa heel veel.

Ja, ik was de hele week al op Sicilië, het grote eiland.

En ik heb eigenlijk donderdag een vlucht naar Lampedusa genomen.

En ik ben toen Paul in het nieuwste recht gekomen.

Toen was dat centrum nog aan het pompen of verzuipen met bijna 7000 aankomsten wat ontzettelijk veel is voor een centrum.

Dat wou je vast eigenlijk maar plek heeft voor 400.

Lampedusa is ook een ontzettend klein eiland ter vergelijking.

Alexander daar wonen op in al 6000 mensen.

Vissers en uitwaters van toeristische restaurantjes en hotels.

Er zijn nu nog best wel veel binnen- en buitenlandse toeristen.

Maar dus, ja, vorige week slikte dat eiland je meer migranten op 24 uur tijd dan het inwoners telt.

Dus dat geeft wel aan hoe ontzettend druk het dan was.

Voor de goede orde die mensen bleven daar niet allemaal.

Dus die zijn allemaal al met overzetboten, met ferriebooten,

naar Sicilië en elders in Italië en er andere op Vangcentra en hotspots gebracht.

Maar uiteindelijk zitten daar nu toch nog wel altijd tegen de 2000 mensen.

Dus die druk blijft heel groot.

Je hebt dat op Vangcentrum kunnen bezoeken ook.

Hoe is de situatie daar?

Ik ben wel op Sicilië in zo'n hotspot geweest.

Het is in het zuiden van Sicilië en Potsalo in een gesloten hotspot.

Maar op Lampedusa was dat totaal onmogelijk die aanvraag je zelfs nooit beantwoord.

Dat gaat allemaal heel officieel.

Maar ja, toen ik er dan aan kwam, was het ook niet meer echt nodig om die hotspot absoluut binnen te proberen geraken,

[Transcript] DS Vandaag / Lampedusa ziet elke dag hoe Europa's migratiebeleid faalt

omdat zelfs de migranten er niet meer binnen geraakten.

De hotspot was wel verspoeld.

De migranten mochten uitzonderlijk buiten, omdat er anders geen houden meer aan was.

Je kan niet 7000 man in een hek houden

en in een centrum vasthouden dat plaats heeft voor 400 man.

Dus ze mochten uitzonderlijk door de noodsituatie naar buiten en naar binnen.

Dus als ze naar buiten kwamen, zagen wij ook hoe het er van binnen aan toe ging.

Omdat het hek de hele tijd open en dicht was.

En het was ook bijvoorbeeld een doorschijnend hek.

Dus ik zag eigenlijk een soort grote koer waar honderden mensen,

ja, duizenden mensen in de rij stonden om te wachten op iets.

Te wachten op eten, te wachten op drinken, te wachten op registratie,

te wachten op nieuws over hun status,

over wanneer ze zouden worden overgebracht naar een ander centrum.

Dus ja, en ik heb daar ook wat opnames van gemaakt waar je dat gewoezel moest en al die stemmen door elkaar woord.

Misschien geeft dat een indruk van hoeveel mensen daar samen waren op die koer.

Het was ontzettend een indrukwekkend om te zien.

De hele tijd reden de vrachtwagens,

grote vrachtwagens van dit Italiaanse rode kruis af en aan met materieel.

Ik heb buiten veldbetsjes opgezet met dat op het logo van het ministerie van Binnenlandse Zaken, dingen die je normaal ziet naar rampen, aardbevingen, overstromingen.

Het was een komen en gaan van mensen, van hulpverleners die met man en macht probeerden enigszins die situatie onder controle te houden.

Ik zag rode kruis, materieel uit Como, uit Lombardijen, uit Noord-Italië, uit Sicilië, uit Grote Sicilië, dus niet Lampidos, maar vanuit Palermo.

Politiagenten werden ingevlogen, die mensen vertelden mij dat ze dubbele shiften draaien om daar de orde te bewaren, die deden aan crowd control.

Zoals je dat ook wel ziet op grote concerten.

Dus door bijvoorbeeld groepen te verdelen, door bijvoorbeeld de migranten die naar buiten mochten op een moment tegen te houden aan het einde van de straat

en mondjesmaat maar mensen door te laten om te vermijden dat er paniek ontstaat.

Want als er paniek ontstaat of mensen uit frustratie of vermoeidheid

beginnen samen troepen, dan kunnen ze beginnen dringen en drummen en elkaar verdringen.

Dat is levensgevaarlijk uiteraard.

Zo vallen er gewonden en zelfs doden.

Ik vond dat de politie dat de ontzettend goed deed.

Het was indrukwekkend om te zien.

De laatste dag dat ik er was, was ik onder meer voor deze podcast nog wat geluid.

We gaan opnemen en ik dacht, ik ga naar de begraafplaats waarop migranten zijn begraven.

En ik stoot dus zo op een ontzettend grote groep afrikaanse migranten

die een rij zaten te wachten op hun beurt om met de ferryboot te worden overgebracht naar een ander centrum.

Dus dat is de manier waarop dan die hotspot van Lampedusa wordt ontlast.

[Transcript] DS Vandaag / Lampedusa ziet elke dag hoe Europa's migratiebeleid faalt

En er stonden hopen al tien politieagenten rondomheen die de orde moesten bewaren.

En dan zie je die agenten die alleen maar roepen, as se y vous, as se y vous, blijf zitten.

Ik dacht toen, wel ja, goed je af.

En ook goed je af voor dat rode kruis die mensen zagen er ontzettend vermoeid uit.

Maar bleven, menselijk, bleven, praten, uitleggen waarom er gebeurde, wat er gebeurde.

En dat weegt.

Je ziet dat en je zag er dan een oog opslag dat dat ontzettend veel fysiek en ook mentaal vraagt van iedereen die bij zo'n reddingsoperatie en opvang betrokken is.

Oorde diensten en hulpverleners.

En uiteraard niet in de laatste plaats te migranten zelf.

Ja, ja, ja.

Natuurlijk.

Hoe weegt het op de inwoners van het eiland?

Nu, dat is heel interessant om als vraag en ook om te zien.

Normaal natuurlijk op andere momenten zien zij, krijgen zij daar weinig van mee.

In de zin dat als dat centrum niet zo overvol zit,

dan blijven die migranten daar tot ze geregistreerd zijn, tot ze op de overgepakt.

En dan heb je eigenlijk iets dat zich parallel afspeelt op dat vakantie eiland waar iedereen zijn gangetje gaat.

Je ziet daar ook bijvoorbeeld reclames om naar schildpadden te gaan zoeken, om te gaan duiken.

Het is een vakantieparadijs waar mensen in golfkartjes voorbij rijden.

Krijg je dan al die Afrikanen die in dat centrum gaan eten zoeken,

wie je geld heeft, gaat naar de supermarkt een broodje kopen, een fles water kopen,

omdat dus dat rode kruis wel eten en drinken had, maar dat gewoon logistiek niet snel genoeg bestiert krijgt.

Dus waar er mensen die inderdaad zonder eten blijven en dan zelf eten gingen halen of zoeken in dat dorpje.

En dan zie je dus die Afrikaanse migranten verdwaast voorbij gelateria slopen,

kijken naar toeristen die de cappuccino zitten te drinken en vice versa.

Je ziet daar echt ontzettend indrukwekkend twee werelden elkaar ontmoeten.

Voor die Afrikanen is het ook het soort ontdekkingstocht en avontuur.

Paar dagen verder zag ik Afrikanen Italiaanse eijsjes eten en daarvan genieten.

Dus je ziet die ontmoeting.

Je ziet ook ontzettend de solidariteit bij de lampidozane,

die toen ze begrepen hadden dat het rode kruis dat niet getrokken kreeg,

alleen die zij gaan pasten en rijstkopen en couscousen, die zijn beginnen koken.

En aan de kerk stond een ontzettend langerij van mensen die daar naar de alternatieve voedselbedeling gingen

en die italianer vrijwilligers, mensen die winkeltjes hebben,

zich ook uit de naad werken om die mensen op een bord pasten

of rijst met tomatensuis te geven.

Dat is ontzettend hard verwarbend.

De gelijke tijd zeggen die mensen, Alexander, dit is gewoon vechten tegen de bierkaai.

Dit kleine eigent kan dit niet alleen aan.

Dus in die solidariteit geven mensen ook toe dat ze heel moe zijn en dat ze de situatie moe zijn.

Als ik hoor zeggen dat Lampedusa in 24 uur tijd meer migranten heeft opgevangen van het inwoners stelt, dan lijkt dat inderdaad vechten tegen de bierkaai.

Hoe komt het dat die toestroom plots weer zo voorstoeneemt?

De reden waarom deze mensen Afrika ontvluchten, dat is uitzichtloze armoede, een veelvatte aan conflicten, staatsgrepen, oprukkend jodisme.

We gaan er ook steeds meer rekening mee moeten houden dat daar klimaatvluchtelingen bij zijn.

Dus er is een grote reden voor deze mensen om te vertrekken.

Europa en Lampedusa ligt zeer dicht bij de Afrikaanse kust.

Dus dat is daarom, die geografische leging.

Dat maakt die aantrekkingskracht van Lampedusa zo groot.

Het ween, dat is altijd het verhaal van de lente en de zomer.

Die boten gaan weer verminderen naarmate het ween verslechterd en de herfst en de winter aandrekt in Zuid-Europa en in Italië.

En dan, ja, midden juli werd een Tunisie-deal, een Memorandum of Understanding gesloten met de Tunesische president Kai Saïed.

Want heel veel van deze bootjes komen uit Tunisie.

Dat is een nieuwe migratie route, naast de route van uit Libië.

En George Amironi, premier van Italië,

is toen met de Nederlandse minister-president Mark Rutte en met commissievoorzitter Ursula von der Leyen die deal gaan ondertekenen.

Maar die deal werkt dus duidelijk niet.

We zien dus dat dat niet lukt omdat, ja, ofwel, Saïed die boten niet wil of niet kan tegenhouden.

Daar zijn vele nu nog niet uit.

Ja, feit is ook wel, Alexander,

dat miljard euro dat Europa en Tunisie heeft beloofd nog niet eens uitbetaald.

En dus dat Tunisie misschien ook zijn prijs aan het opdrijven en zegt, show me the money.

En dan zal ik misschien wel proberen om iets te doen.

Heel veel vragen daar rond, maar de belangrijkste vaststelling is die Tunisie-deal werkt van geen meter.

Dat is het minste wat je kan zeggen, twee maanden verder.

Ja, inderdaad.

Het is ook een heel omstreden deal

omdat die Saïed toch wel een heel omstreden figuur is.

Waarom sluiten we een deal met zo iemand?

Precies Sajet is, en dat hebben we via
zeer mooie reportages in de krant gehad,
is een heel controversieel figuur.
Iemand die de onvolkingsteorie verkondigt
en dus zegt dat de instroom van zwarte migranten
moetwillig gebeuren in Tunisie
met als doel om de Tunisische Arabische bevolking
te vervangen door zwarte.
Dat is een theorie die ook door exteemrechtse politici
en krachten in Europa wordt herhaald.
En het is iemand die de verschrikkelijke daad
bij het woord voert en ook klopjachten laat
organiseren op zwarte migranten in Tunisie.
En ook mensen heeft gedeporteerd in de Oestijn
en aan hun lot heeft overgelaten
en heeft laten sterven in de Oestijn.
En dat is inderdaad dus iemand met wie
niet één Europese politicus, maar etelijk
niet eens exteemrechtse politici in Europa
het oké vinden om afspraken mee te maken.
Je ziet ten eerste dat zulke mensen
bepaalt niet van hun woord zijn
en dat er meer nodig is dan een paar vluchten naar Tunis
en een mooie handtekening
om zo naar kort te laten naleven, maar uiteraard
gaan daar heel veel kritische stemmen op die zeggen
maar echt op deze manier zijn morelen gezag
te grabbel gooien door met zulke mensen in zee te gaan.
Straks hebben we het nog over hoe Europa-Italië
te hulp schiet, maar eerst gaan we even uit voor reclame.
Ine, terug naar Italië,
op de Tunisische president
hoevende inwoners van Lampedusa dus
blijkbaar voorlopig niet te rekenen
om de bootjes tegen te houden.
Intussen schiet de Europese commissie Italië wel
te hulp met een 10-puntenplan.
Wat houdt dat juist in?
Er zit van alles in, zoals meer steun
voor Italië vanwege vluchten,
dat is de Europese grensbewaakingsverhendschap.
Meer patrouilleren op zee in de lucht.
Italië mag ook rekenen op extra steun van EUAA.
Dat is de Europese asielagentschap,

dus meer hulp met het afhandelen van de aanvragen
enzovoorts tussen ondersteunende rol
verder sterker ook inzetten op de grensbewaakingsverhouding.

Voor Solar Von der Leyen, de commissievoorzitter,
is samen met de Italiaanse premier Giacomoni
naar Lampedusa gereisd.

Dat was een belangrijk politiek signaal,
zichtbaarheid.

Zo wou tonen, Europa staat er wel
en laat Italië niet in de steek.

Maar dat zijn dus een aantal van de belangrijkste dingen
uit dat 10-puntenplan.

Is dat mager?

Je hoort dan bijvoorbeeld zeggen
dat het is oude wijn in nieuwe zakken,
maar de Europese commissie,
maar de Europese commissievoorzitter,
kan het maar doen wat ze kan
als hoofd van de commissie,
want uiteindelijk is Europa zo sterk of zo zwak
als de wil van dat zondereijke lidstaat.

Wat die solidariteit betreft
en dat samenwerken,
dat blijft ontzettend moeilijk Alexander,
want je ziet nu al de Duitse reactie
om niet meer op vrijwillige basis
mensen uit Italië over te nemen.

Frankrijk groeit de grens aan Ventimiglia weer dicht.

Ons land zei, wij doen al zoveel,
wij gaan niet nu nog extra migranten
uit Lampedusa overnemen.

De retoriek, de stellingname van de noordelijke landen
is dat wij ontzettend veel asielzoekers al opvangen
en heel belangrijk zijn als landen in de tweede lijn.

Terwijl Italië en de landen die grenzen
aan de Middellandse zee erophameren,
dat zij die eerste opvang doen
en dat dat logistiek en financieel ontzettend hardop en weegt.

Benadrukken landen in het noorden dan weer,
maar ze komen wel bij ons hun leven opbouwen.

Dus wij staan voor werk, voor integratie,
voor het blijven is toch wel bij ons
en het klopt.

Voor een groot stuk, de migranten willen niet in Italië,

blijven zeker niet in Zuid-Italië.

Anderzijds klopt het ook dat die druk op die zuidgrens vooral voor Italië ontzettend zwaar is voor het eiland als Lampedusa en Sicilië te koer ontzettend logistiek uitdaging. Dus ze hebben allebei een beetje gelijk.

Laten we ook nog eens kijken naar de Italiaanse regering van premier Giorgia Miloni, de meest terechtste regering in lange tijd die Italië heeft gehad. Gingen zij die bootjes niet tegenhouden?

Wat is de verantwoordelijkheid van Miloni in deze nieuwe crisis?

Kijk, ik denk, en dat is ook iets wat mij zeer visueel daagde door Lampedusa rond te lopen,

zolang het contrast tussen onze welvarende en vrij conflictloze wereld

en het steeds angmer en gevaarlijk wordende Afrika zo groot blijft en die geografie is wat ze zullen mensen blijven proberen zoeken naar een beter leven en naar onze contrarijen blijven komen.

De grote aanzuigfactor is onze Europese Unie, onze vrede, onze welvaart en de kans op een beter leven en politici die zeggen dat zij het eigen handig kunnen stoppen door muren te bouwen,

door schepen te gaan leggen in de Middellandse zee.

Die liggen, want Miloni heeft het vorig jaar beloofd en vigages voorstoegenomen tijdens haar bewind.

Een proposta meer serieus, die is het bloc connavale.

Een naam zoals deze,

in de activatie van een bloc connavale, kan de verschil maken.

Dus het betekent dat zelfs Miloni nu, nog geen jaar aan de macht als premier van Italië, moet herkennen dat er geen makkelijke oplossingen zijn voor deze Crest Day.

Wat je dan wel in Italië ook hoort is dat er ook wel forsgedee investeed is in opvang en daar gaan dan stemmen op van, ja, zit daar enig en moet wel achter.

Als je zo sterk bezuinigd of je wilt bezuinigen en je wilt besparen op de bedragen die je uittrekt om migranten en kandidaatvluchtelingen op te vangen, ja, doe je dat dan misschien moedwillig om uiteindelijk druk te zetten op het systeem zodat er overlast komt, zodat dat dan ook weer een bepaalde agenda,

een bepaalde politieke agenda kan dienen,
die zegt dat migranten overlast veroorzaken.
Dat is ook een theese die hier in Italië door hulpverleners
wordt geoppert, ja, dat dat moedwillig is van een rechtse regering
die wil inzetten op repatriëren, op repressie en niet op opvang.

Ja.

En is dat echt denkbaar dat ze dat zo doel bewust zouden doen?

Want dat gaat wel heel ver natuurlijk, ja.

Ja, wel, je ziet wel dat de Italiaanse regering nu,
dat Memeloni nu het aantal uitwijzingcentra wil verdubbelen
en mensen in die gesloten centra ook tot 18 maanden wil vasthouden,
wil inzetten ook op fors meer repatriëeringsvluchten.

Dus het geld om te investeren is er,
dus er wordt nu ontzettend veel extra geld gestoken in repressie en repatriëering.

Dat kan, dat mag, dat is een politieke keuze.

Alleen moet je je ook vragen stellen bij de doeltreffendheid daarvan,
omdat Italië maar amper met drie landen een uitwijzingzakkoord heeft.

Oké.

Dat is Egypte, Tunisië en Albanië.

Dus je kan dan heel veel geld van die Italiaanse belastingbetaling
en investeren in gesloten centra en in repatriëeringsvluchten,
maar die worden nauwelijks uitgevoerd,
omdat landen die mensen ook moeten terugnemen,
en het zijn heel weinig landen.

Dat geld, investeren in repatriëering en repressie,
waarbij je dus een twijfelachtig eindresultaat hebt, is een politieke keuze.

En dat geld wordt natuurlijk niet twee keer uitgegeven,

het is ook een politieke keuze geweest,
ook al bovendien voor Meloni Premier werd,
om minder geld uit te trekken per migrant.

Dat is geen geld dat die mensen paar in hun handen krijgen,
dat is geld dat wordt opzijgezet voor hun opvang en voor hun eten in centra.

Dat is niet dat zij vroeger 35 euro cash kregen,
er werd wel 35 euro per asielzoeker besteed aan hun opvang
en nu is dat maar 21.

Dus je krijgt veel meer druk, die migranten worden slechter opgevangen,
die gaan niet in die centra willen blijven,

die gaan op straat rondzwerfen,
mensen die uitgeprocedeerd zijn komen ook op straat terecht,

dat creëert overlast in Italiaanse steden,
waarbij mensen gaan klagen over migranten
en zeggen dat migranten vooral overlast veroorzaken
en dus die dingen hangen allemaal samen.

Ik vrees in dat we hierover de laatste podcast nog niet gemaakt hebben.

[Transcript] DS Vandaag / Lampedusa ziet elke dag hoe Europa's migratiebeleid faalt

Zullen we ooit inslagen om illegale migratie op een menswaardige manier aan te pakken?

Ja, hoe lang hebben we nog een uur?

Uiteindelijk moet er werk worden gemaakt van dat migratie pakt waar we al zo lang over zijn aan het pakkeleien.

Dat is ook iets wat absoluut volgend jaar, als België Europees voorzitter is een half jaar, op het bord komt van de Belgische regering en op dat van onze staatssecretaris, als heel een migratie, niet koude boer.

Dus het komt heel dichtbij bij ons.

En ja, hier zijn asielzoekers bij, hier zijn kandidaatvluchtelingen bij, die bescherming verdienen volgens onze regelgeving, volgens onze wetten.

Dat moet er toch uiteindelijk, en dat zeggen we nu al jaren, een manier vinden om asielzoekers niet eerst hun leven te laten wagen op zee, om de Europese Unie te bereiken.

Je zou dat kunnen doen door humanitaire covedors in te leggen en mensen, elders al een asielaafraag te laten indienen voordat ze die oversteek moeten wagen.

Maar ja, dat is iets voor beleidsmakers en dat zullen die nog even zoek mee zijn.

Ja, dat denk ik ook.

Voor wie meer wil lezen over de problematiek, onze collega Kasper Guthals voer twee weken lang mee met een reddingschip van Artsen zonder grenzen en hij zag vanaf de eerste rij hoe migranten op zee gerijd werden.

Je kan zijn reportages lezen op standaard.be.

Gewoon zoeken op zijn naam Kasper Guthals.

Zijn heel goeie stukken.

Ineroks, dankjewel.

Graag gedaan.

Dit was vandaag de dagelijkse podcast van de standaard.

Bedankt voor het luisteren.

Volk ons op Spotify, Apple Podcast of Eender welk ander podcast-platform.

Of download de vernieuwde app DS Podcast

waar je ons werk en de beste luistertips van onze redactie terugvindt.

Alle credits van de podcast die je net hoorde,

vind je op standaard.be schuinstreep podcast.

Reageren kan via podcastatstandaard.be.